

IZVJEŠĆE O PROVEDENIM ARHEOLOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA



**LOKALITET U ULICI MAESTRA ĐELA JUSIĆA br. 34 U DUBROVNIKU
k. č. 1569/1 k.o. Dubrovnik**

Jung Jusić
omega
engineering d.o.o.

Dubrovnik, ožujak 2020.

SADRŽAJ:

1. ARHEOLOŠKI IZVJEŠTAJ

2. TERENSKI DNEVNIK

3. FOTODOKUMENTACIJA

3.1. FORMULARI

3.2. FOTOGRAFIJE

4. POPIS STRATIGRAFSKIH JEDINICA S OPISIMA

5. POKRETNARHEOLOŠKA GRAĐA:

5.1. POKRETNI NALAZI – FORMULARI I FOTOGRAFIJE

6. TEHNIČKA DOKUMENTACIJA

1. ARHEOLOŠKI IZVJEŠTAJ

LOKALITET U ULICI MAESTRA ĐELA JUSIĆA br. 34
U DUBROVNIKU, 2020.

**ARHEOLOŠKO ISTRAŽIVANJE NA LOKALITETU U ULICI MAESTRA ĐELA
JUSIĆA br. 34 U DUBROVNIKU, k.č. 1569/1 k.o. Dubrovnik**

1. UVOD

Arheološko istraživanje na lokalitetu u Ulici maestra Đela Jusića br. 34 u Dubrovniku, na k.č. 1569/1 k.o. Dubrovnik, obavila je tvrtka Omega engineering d.o.o. iz Dubrovnika, sukladno Rješenju Konzervatorskog odjela u Dubrovniku od 28. veljače 2020. godine, klasa UP/I-612-08/20-08/0100; ur.broj: 532-04-02-17/8-20-03, koje je izdano temeljem članka 47. i 49., a u svezi s člankom 6. stavkom 1. točke 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14 i 98/15) i članka 5. Pravilnika o arheološkim istraživanjima (NN 102/10).

Arheološke radove vodio je Nino Novak, dipl. arheolog, a zamjenik voditelja bio je mr. Matija Makarun, dipl. arheolog. Teren je nadzirala Marta Perkić, dipl. arheolog iz Konzervatorskog odjela u Dubrovniku.

2. IZVJEŠTAJ

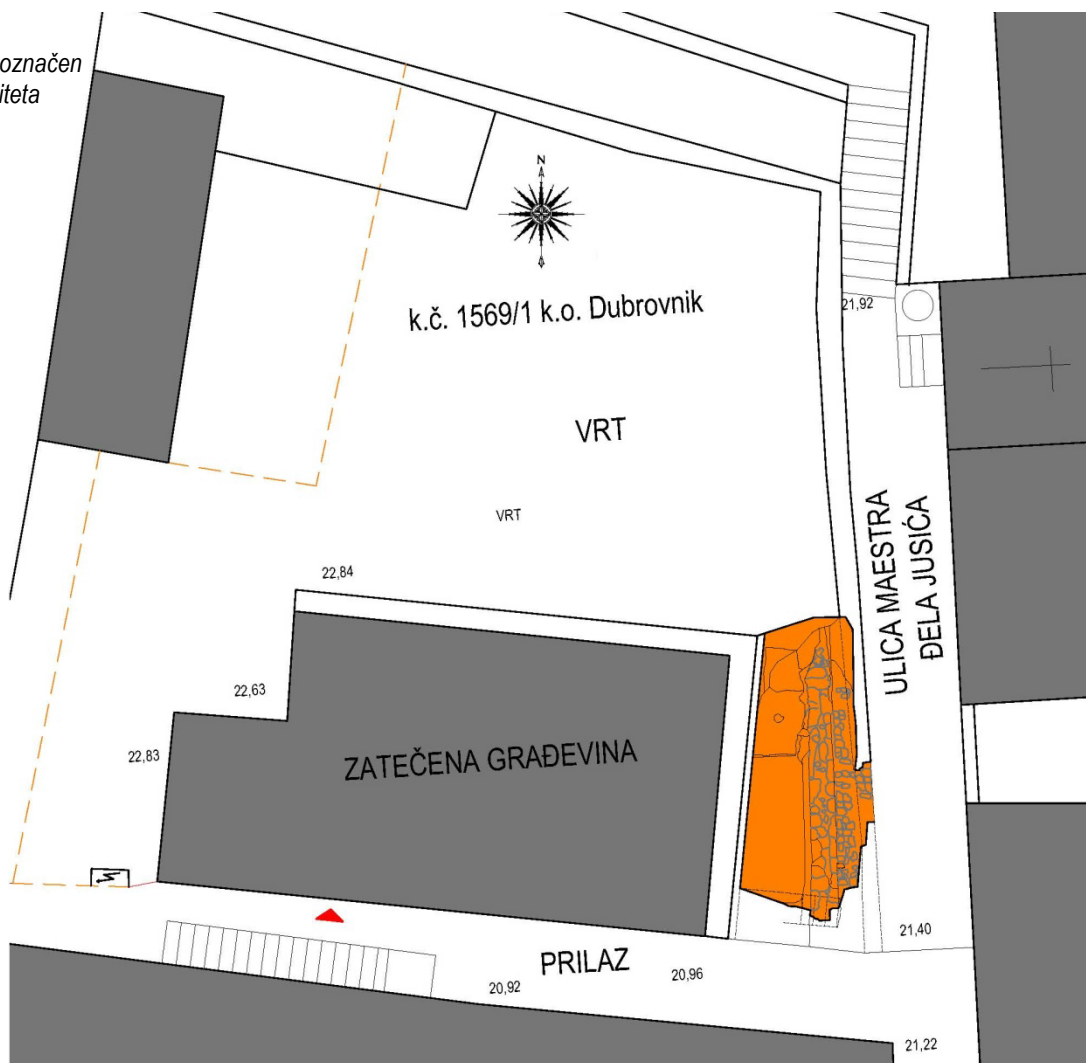
Arheološka istraživanja na lokalitetu u Ulici maestra Đela Jusića, na k.č. 1569/1 k.o. Dubrovnik, su trajala od 29. veljače do 13. ožujka 2020. godine s prekidom od 5. do 9. ožujka, nakon čega je riješen nesporazum oko imovinsko-pravnog statusa. Isto tako, u tom periodu privremenog prekida, vremenski uvjeti nisu dopuštali provedbu istraživanja pa su do tada otkriveni nalazi bili zaštićeni geotekstilom.

Istraživanje je inicirano činjenicom da su tijekom pripremnih građevinskih i početka zemljanih radova otkrivene povijesne strukture na jugoistočnom dijelu parcele, temeljem čega je Konzervatorski odjel u Dubrovniku privremeno obustavio sve građevinske radove pa je cilj arheoloških istraživanja otkrivanje ranijih struktura i njihovog značenja u okvirima dubrovačke prigradske prostorno arhitektonske organizacije.

Zbog činjenice da je na zapadnom dijelu parcele izgrađena recentna građevina 1964. godine, koja je služila kao skladište mlijeka (tzv. "ex mljekara"), arheološka istraživanja su ograničena na prostor između istočnog zida te recentne zgrade i ogradnog zida kojim je danas određen zapadni potez Ulice maestra Đela Jusića, a koji samo pokazuje elemente suhozida jer je unutar njegove strukture djelomično vidljivo vapnencementno vezivo, a tje me mu je potpuno "zaštićeno" produžnim mortom deb. cca 5cm. Uz južnu granicu parcele je današnji "slijepi" prilaz, zabilježen na katastarskoj karti iz 1837. godine kao ulica prema susjednim, zapadnim parcelama. Na istoj katastarskoj karti je ucrtana i današnja Ulica maestra Đela Jusića te, uz njezin istočni potez, i crkva sv. Lazara, dvadesetak metara sjevernije od predmetne parcele.

Ukupna istražena površina je oko 24,0 m², na kojoj je izdvojeno 11 stratigrafska jedinica s posebno definiranim slojevima i strukturama. Tijekom istraživanja koje je provedeno sondažnom metodom s podjelom na stratigrafske jedinice, vodilo se računa o njihovim međusobnim odnosima tj. o njihovoj relativnoj kronologiji.

Situacija - narančasto označen istraženi dio lokaliteta



Zračni snimak istraženog prostora



2.1. REZULTATI ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA

Temeljem provedenih arheoloških istraživanja na prostoru koji je na istoku određen "suhozidom" i trasom današnje Ulice maestra Đela Jusića, "slijepim" prilazom na jugu, recentnim betonskim zidom iz 1964. godine na zapadu te sjevernom granicom, prema vrtu parcele, u gabaritima cca 2,8 (istok-zapad) x 8,5 m (sjever-jug), određeno je jedanaest stratigrafskih jedinica.

Zatečene armirano betonske konstrukcije zida i ploče građevine te vanjskog betonskog stubišta s pločom podesta, deb. 8 cm, označene su kao SJ 001. Zatečeni ogradni zid prema Ulici maestra Đela Jusića, podignut vjerojatno tijekom 20. stoljeća kao suhozid ali s djelomičnom ispunom od produžnog morta kojim je obrađena i gornja površina, kao SJ 002, a zatečeni sloj recentnog građevinskog štuta, vidljiv u presjeku terena, kao SJ 003.



Zatečeno stanje lokaliteta s označenim stratigrafskim jedinicama na jugozapadnom (gore lijevo), sjevernom (gore desno) i istočnom potezu recentnog "suhozida" (dolje)



Nakon uklanjanja južnog dijela današnjeg ogradnog kamenog "suhozida" parcele (SJ 002), otkriveni su, na koti +21,94 m n.v., ostaci izvornog ogradnog zida uz ulicu (SJ 005), gotovo istog smjera kao što je i pružanje recentnog, djelomično uklonjenog "suhozida" (SJ 002). Izvorni zid (SJ 005) je izmaknut cca 50 cm prema zapadu pa se može zaključiti da je istočna tj. današnja Ulica maestra Đ. Jusića, bila šira o čemu svjedoči i pažljivo postavljeno popločenje kamenim kvadrima (SJ 006) uz dio istočnog poteza zida.



Popločenje kamenim kvadrima (SJ 006), koji su pažljivo postavljani uz istočni potez zida (SJ 005)

Zid s oznakom SJ 005, širine cca 60 cm, dvostrano je zidan uslojenim priklesanim kamenom, različitih, "slobodnih" dimenzija, a jezgra zida je ispunjena lomljenim kamenom koji povezuje masa svijetlog, vapnenog morta. Uz zapadni potez zida, na koti +21,48 m n.v., otkriveno je temeljno proširenje od lomljenog kamena u vapnenom mortu (SJ 009). Temeljno proširenje, prosječne debljine cca 15 cm i visine cca 26 cm, izvedeno je u blagom padu od sjevera prema jugu, od +21,60 do +21,18 m n.v., neposredno na sloju sterilne crvenice izmješane sa sitnim kamenčićima (SJ 010), što je zapravo prirodna geološka stratigrafija. Vjerojatno zbog izostanka temeljenja na matičnoj stijeni je došlo do, jasno vidljivog, mjestimičnog pucanja i rasijedanja strukture temeljne stope. Na sjevernom dijelu je ustanovljen produžetak ostataka zida SJ 005 prema sjeveru s blagim zapadnim otklonom i temeljnim proširenjem, ispod recentnog nasipa crne vrtne zemlje deb. cca 50 cm (SJ 004) te sloja tamno smeđe zemlje sa sporadičnim, sitnim fragmentima keramike, stakla i kostiju, vjerojatno iz razdoblja 19. - 20. stoljeća, koji je označen kao SJ 008 i otkriven na koti +22,44 m n.v. Dubina toga sloja je cca 1,35 m.



Sloj crne vrtnje zemlje (SJ 004) ispod kojega je sloj tamno smeđe zemlje sa sporadičnim, sitnim fragmentima keramike, stakla i kostiju (SJ 008) na sjeveroistočnom dijelu uz današnji ogradni zid (SJ 002)



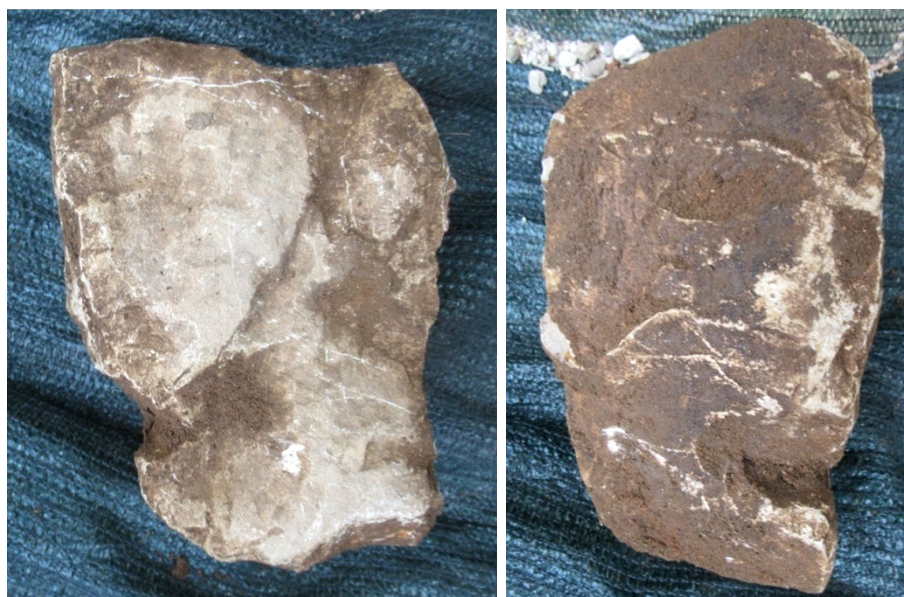
Ulomci keramike (gore) i stakla (dolje) otkriveni u sloju tamno smeđe zemlje (SJ 008)



Na dijelu između zida SJ 005 i današnjeg ogradnog "suhozida" parcele (SJ 002), na neznatno nižoj razini od oko 5–8 cm ispod današnjeg betonskog, recentnog poda ulice, ustanovljeni su ostaci izvornog kamenog poda ulice na koti +21,41 m n.v. Taj pod, označen kao SJ 006, je izveden nepravilnim, grubo klesanim kamenim kvadrima, prosječne deb. oko 12 cm, koji su položeni na poravnati sloj pijeska i zemlje (SJ 007), kako je otkriveno nakon uklanjanja jednog elementa koji je zatim ponovo vraćen na izvorno mjesto. Kameni kvadri su povezani svijetlom vapnenom žbukom u širokim razmaknutim fugama pa je tako obrađena površina jedna vrsta pravilnije "kaldrme".

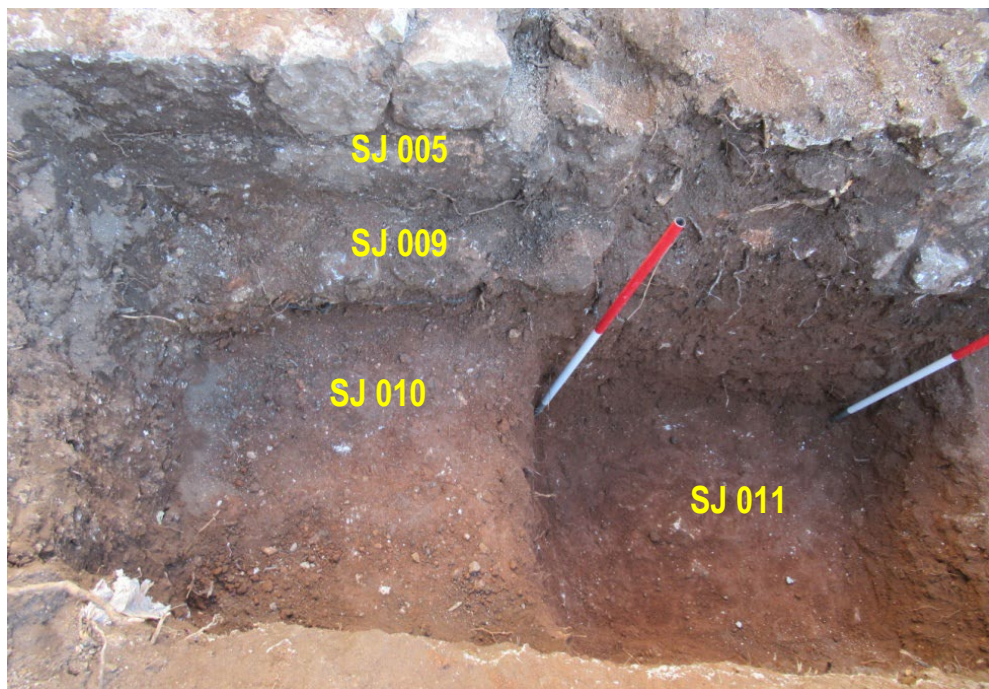


Izvorno ulično popločenje kamenim, nepravilnim kvadrima (SJ 006) koji su položeni u poravnati sloj pijeska i zemlje (SJ 007)



Hodna, "gornja" (desno) i ugrađena "donja" (sasvim desno) površina kamenog kvadra koji je izvađen kako bi se ustanovila podloga, nakon čega je ugrađen na izvorno mjesto

Na sjeveroistočnom dijelu, u sloju sterilne crvenice izmješane sa sitnim kamenčićima (SJ 010), otvorena je sonda sve do kote +20,25 m n.v., na kojoj je ustanovljen vrh matične litice, označen kao SJ 011.

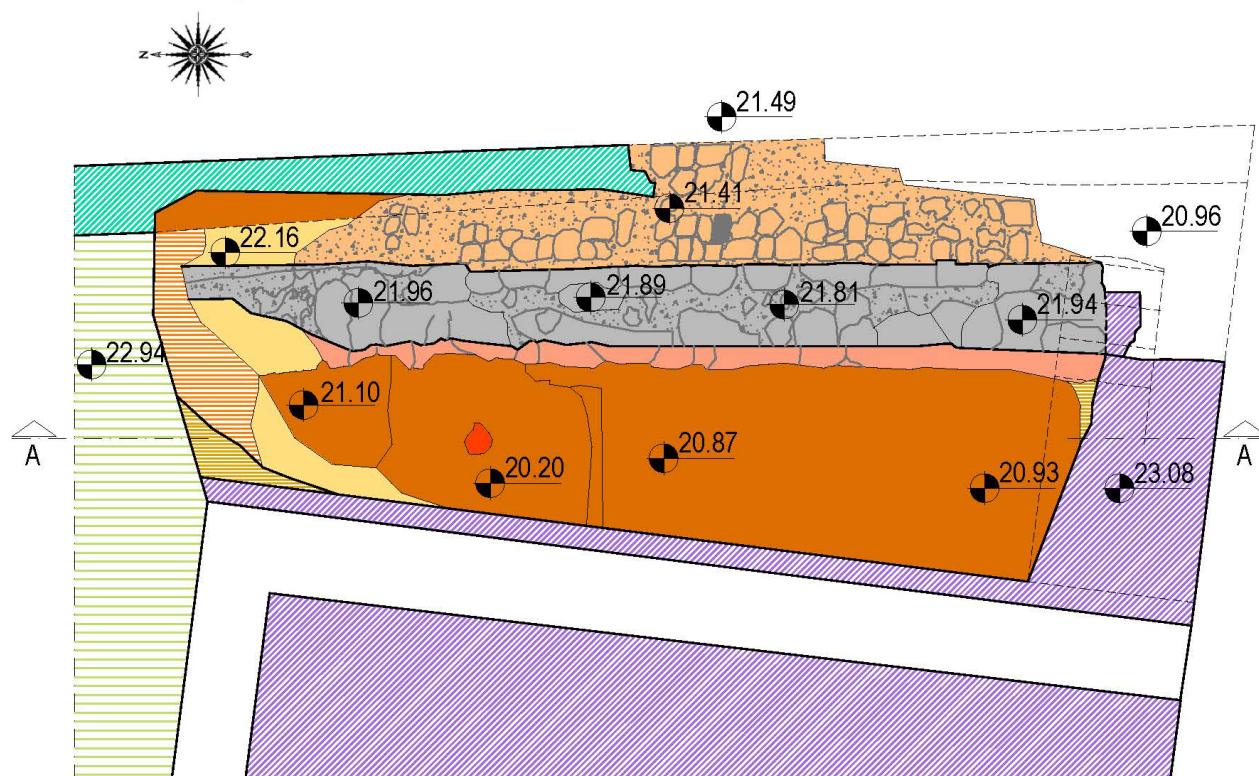


*Matična litica (SJ 011)
ustanovljena u stratumu sterilne
crvenice (SJ 010) uz
sjeverozapadni dio zida (SJ 005)
i temeljne stope (SJ 009)*




Na središnjem dijelu, uz zapadni potez zida (SJ 005), u stratumu sterilne crvenice sa sitnim kamenčićima, vrlo je začudan izolirani nalaz čahure ispaljenog metka vatrenog oružja iz 20. stoljeća, na koti +21.08 m n.v., što može upućivati na zaključak da je taj dio recentno prekopan.



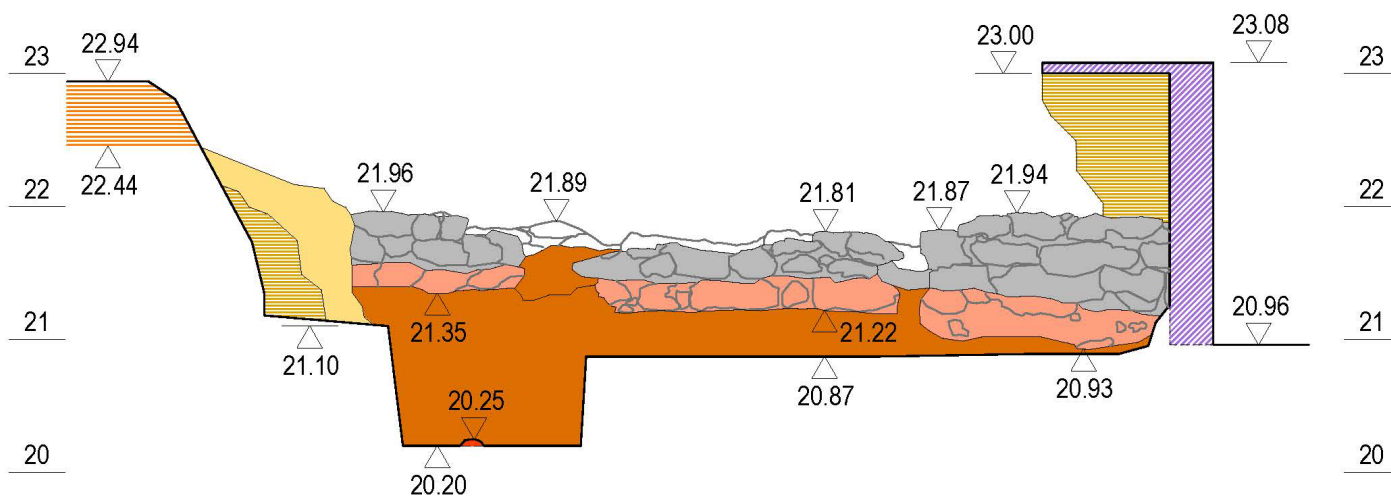
Čahura ispaljenog metka, prva pol. 20. stoljeća



LEGENDA

	SJ 001		SJ 006
	SJ 002		SJ 007
	SJ 003		SJ 008
	SJ 004		SJ 009
	SJ 005		SJ 010
			SJ 011

Arhitektonski snimak istraženog dijela lokaliteta: Tlocrt (gore) i presjek (dolje)



3. SAŽETAK

3.1. KRATKI POVIJESNI PREGLED

Predgrađe urbane jezgre Dubrovnika je neposredni istočni i zapadni izduženi prostor, koji je živio od ranog srednjovjekovlja, što je potvrđeno toponomastikom, odnosno ubikacijom brojnih sakralnih građevina. Dioba ovog jedinstvenog mikropodručja na zapadni i istočni uvjetovala je i podjelu na djelatnosti koje su bile nužne u životu Grada. Tako je zapadni dio Pila bio prtežno zanatsko - obrtničkog, a istočni na Pločama trgovačkog karaktera. Predgrađe Ploče, koje se protezalo od samostana sv. Jakova do Ulice od Mlina¹, nije imalo obilježja planiranog naselja, poput Pila, već je bilo specifični funkcionalni organizam od vitalnog značaja za napredak i uspon Dubrovačke Republike. Taj prostor je, osim prometno - trgovačkog, predstavljao i prirodno okruženje Grada s pretežno zelenim površinama vrtova, voćnjaka, maslinika. Prema sačuvanim dokumentima najveći dio zemljišta na prostoru predgrađa, koncem 13. i u 14. stoljeću, bio je u vlasništvu dubrovačke vlastele, koja je u posjedu imala gospodarske zgrade, stoku na ispaši, pčele, mlinove i sl., a pored njih su bila crkvena imanja i građanski posjedi².

Prostor sjeverno od gradskih zidina, u dokumentima nazivan i *Posat*³, a kasnije i *iza Grada*, je dio predjela Ploče, na kojem je prvotna izgradnja, zbog moguće opasnosti i obrambenih potreba, bila vrlo slaba. Prema dokumentima na tom dijelu se nalazila crkva sv. Katarine Sijenske s pripadajućim grobljem - *ecclesia s. Caterine cum cimiterio*. Crkva se prvi put spominje 1348. godine, srušena je 1463. godine zbog ratne opasnosti, a 1487. godine je na tom mjestu osnovano i prvo općinsko groblje⁴ uz koje je, od početka 16. stoljeća do 1911. godine, postojalo i židovsko groblje. Između tog groblja i zidina prolazio je jarak - *patagus maior*, kako je navedeno dokumentom iz 1355. godine⁵. Danas je na tom mjestu središnja vatrogasna postaja Dubrovnik.

Druga crkva, koja se spominje na prosotru *Posata*, bila je sagrađena uz hospicij za gubavce (leprozorij) i posvećena sv. Lazaru. I ta je crkva, prema istoj odluci iz 1463. godine, trebala biti srušena, a leprozorij je preseljen na prostor današnjeg hotela Excelsior, gdje je 1532. godine sagrađena nova crkva u kojoj je bilo i sjedište bratovštine sv. Lazara⁶. Međutim, prema vidljivim tragovima na toj, do danas sačuvanoj crkvi, može se zaključiti da nije bila posve porušena, odnosno da je naknadno obnovljena pri čemu je korišteno gradivo ranije

¹ L. Beritić, Ubikacija nestalih gradjevinskih spomenika u Dubrovniku, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 10, Split, 1956, str. 61

² J. Lučić, Vlastela kao zemljovlasnici u okolici Dubrovnika (Astoreji) do 1366. godine, poseban otisak iz broja 1/1966 Istorijskog glasnika, str. 72. – 73.

³ prema *fossato* = gradski jarak

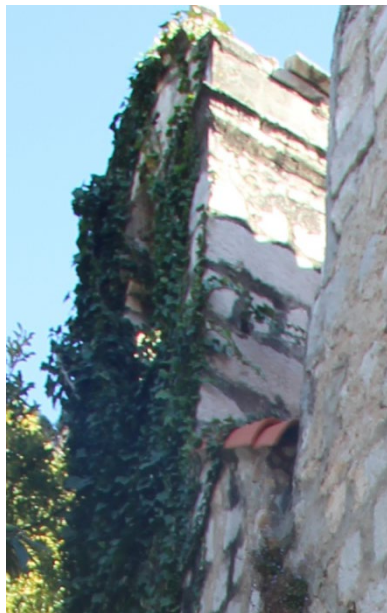
⁴ L. Beritić, Ubikacija nestalih gradjevinskih spomenika u Dubrovniku, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 10, Split, 1956, str. 68 - 69

⁵ J. Lučić, Prošlost dubrovačke Astoreje, Župe, Šumeta, Rijeke, Zatona, Gruža i okolice grada do 1366., Dubrovnik, 1970., str. 22.

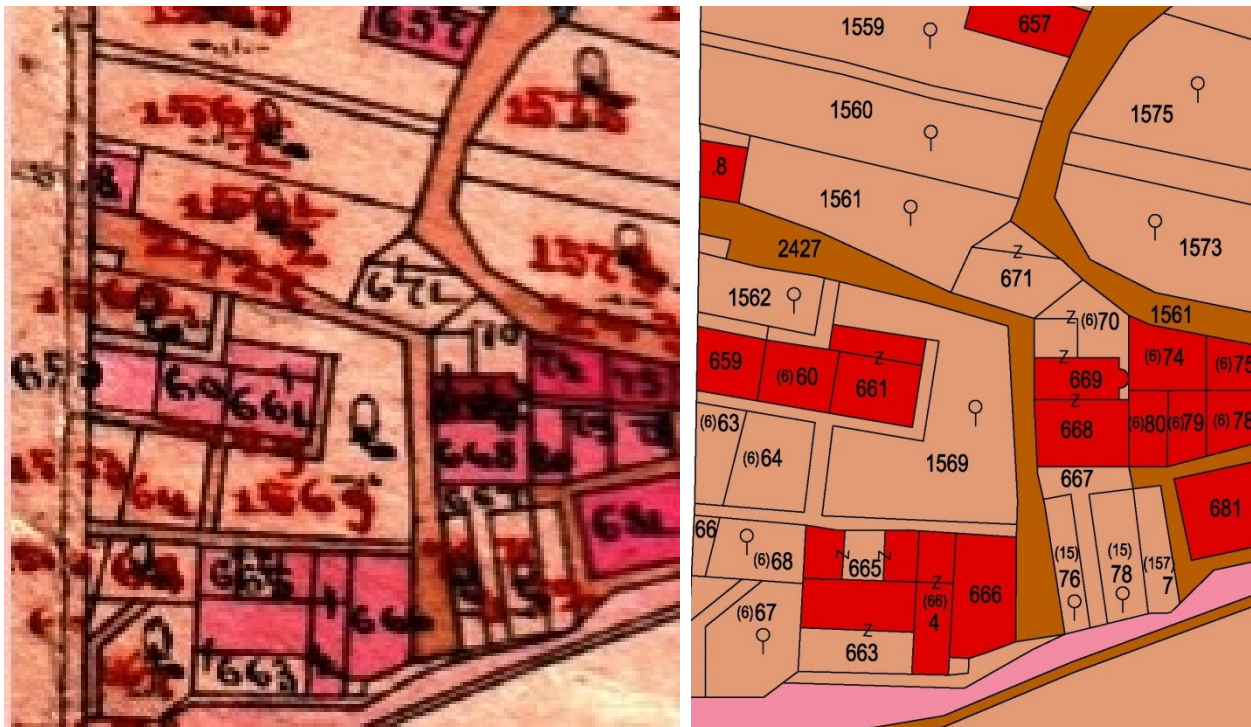
⁶ L. Beritić, Ubikacija nestalih gradjevinskih spomenika u Dubrovniku, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 10, Split, 1956, str. 69 - 72

crkve. O tome svjedoče dovratnici portala koji su oblikovani od nekoliko nejednakih, površno ugrađenih, kamenih blokova među kojima je i jedan s prilično pohabanim, dijelom i preklesanim natpisom, koji je uzidan u desni dovratnik. Vjerojatno je samo kameni okvir polukružne, renesansne lunete postavljen u vrijeme obnove kada je, prilikom završetka pročelja i dvostrešnog krova postavljena i jednostavna preslica.

Jednostavna preslica (desno, portal (sasvim desno) i kameni blok desnog dovratnika s natpisom (dolje)



Izdružena, pravokutna crkva s polukružnom apsidom je ucrtana i na katastarskoj karti iz 1837. godine i označena brojem 669. Uz južni zid te crkve ucrtana je i kuća s katastarskim brojem 668 koja je tada vlasnički pripadala crkvi, kako je označeno na istoj karti. Te su dvije građevine obnovljene u istom periodu, što se može zaključiti prema načinu spajanja njihovog zapadnog pročelja. Tada je zasigurno u zabatni zid kuće ugrađena i kamena četverolisna rozeta koja je vjerojatno pripadala ranijoj crkvi sv. Lazara. Sve navedeno upućuje na pretpostavku da je kuća uz južno pročelje crkve mogla biti prvi hospicij sv. Lazara koji se spominje u dokumentima.



Gore: Detalj katastarske karte iz 1837. (lijevo) i rektifikacija istog dijela predgrađa (desno); dolje: crveno označeno spajanje zida crkve i susjedne, južne kuće (dolje) koja, u zabatnom zidu ima ugrađen kamen s četverolisnom rozetom (desno)



Na sjevernom dijelu, uz crkvu, bila je dvodijelna parcela, na katastarskoj karti iz 1837. godine upisana brojem (6)70 koja je, prema oznakama na karti, pripadala crkvi. Vrlo je značajno da je ta pa i sjevernija parcela s brojem 671 upisana zapravo brojem koji se u katastru koristio za izgrađene dijelove, odnosno šetnice (broj 667 uz južno pročelje kuće), tarace i gustijerne, za razliku od poljoprivrednih ili hortikulturno uređenih parcela koje su označene četveroznamenkastim crvenim brojevima (npr. na ovom detalju karte 1560, 1561, 1562....1569). Na tim su parcelama, u pravilu, ucrtani i simboli stabala. Temeljem svega navedenoga moglo bi se pretpostaviti da je na parcelama uz sjeverno pročelje crkve sv. Lazara moglo biti groblje koje je, kao i groblja na Dančama i na Mihajlu, označeno istom bojom i pripadajućim "Z" simbolom uz katastarski broj crkve.

Uz zapadno pročelje kuće i crkve prolazio je općinski put označen smeđom bojom i brojem 2427, koji je u južnom dijelu bio širi, što su pokazala i arheološka istraživanja. Uz jugozapadni dio toga općinskog puta ucrtan je blok građevina s pripadajućim dijelovima koje su upisane brojevima 663 (66)4, 665 i 666. Taj blok je odvojen od poljoprivredne površine (k.č. 1569) na sjeveru prolazom koji nije pripadao niti jednoj susjednoj parceli, dakle koristio se kao "nužni" prolaz od općinskog puta prema parcelama na zapadu i kućama na sjeverozapadu s katastarskim brojevima 659, (6)60 i 661.

Na karti iz 1872. godine, koja je pohranjena u Kriegsarchivu u Beču, jasno je vidljiv južni i istočni ogradni zid parcele 1569. Na parcelu se dolazilo kroz sjeverni dio istočnog ogradnog zida pa se može zaljučiti da je pristup iz općinske ulice, koja se "penje" prema sjeveru, bio prilagođen razini zemlje na parceli tj. da je razina parcele bila zasigurno viša od prolaza prema južnom prolazu i bloku kuća. Taj zaključak proizlazi i iz provednih istraživanja, kao i iz činjenice da je prilikom izgradnje skladišta mlijeka (tzv. mljekare) 1964, godine podignut sjeverni potporni, betonski zid kako bi ulaz u zgradu bio iz prolaza na jugu.

Južni dio općinske ulice na toj karti nije proširen, nego je ucrtan prema današnjem stanju tako da se može pretpostaviti da je ta regulacija uspostavljena pročeljem uglovnice s brojem 666 koja je bila preoblikovana u periodu od 1837. do 1872. godine. U tom periodu je, isto tako, sagrađena i kuća na parceli (6)70 uz sjeverno pročelje i apsidu crkve te južni blok uz istočni potez općinske ulice, na dotadašnjim parcelama (15)76 i (15)7.



Detalj karte iz 1872. godine pohranjene u Kriegsarchivu u Beču

Kuća na sjevernom dijelu općinske ulice, na parceli 671, izgrađena je početkom 20. stoljeća, prije izgradnje Gimnazije 1927. godine, kako je prikazano na fotografiji iz toga perioda na kojoj su vidljive i crkva s preslicom, južna kuća, jugozapadni i jugoistočni blok uz općinsku ulicu te parcela 1569 s ogradnim zidom.



Pogled sa zapada na crkvu sv. Lazara i južnu kuću (zaokruženo crveno), blok kuća na jugozapadnom (zaokruženo narančasto) i jugoistočnom dijelu općinske ulice (narančasta strijelica), kuća uz sjeverni zid crkve (žuta strijelica) i tada novoizgrađena kuća na sjevernom dijelu općinske ulice (zelena strijelica) te zelena površina parcele 1569 s ogradnim zidom prema općinskoj ulici, početkom 20. stoljeća

Crkva sv. Lazara danas pripada župi sv. Andrije, zapuštena je i izvan funkcije. Kuća uz južni zid crkve je stambena s recentno nadograđenim sjevernim dijelom tako da je, uz zadržanu razinu sljemena, sjeverna streha kraća, što cijelo krovništvo čini asimetričnim i neprimjerenim. I sve ostale spomenute kuće su stambene, a na južnom dijelu parcele 1569, koji danas ima zaseban katastarski broj 1569/1, je započeta gradnja stambeno poslovne kuće u gabaritima nekadašnjeg skladišta mlijeka ("mlijekare") koje je izgrađeno 1964. godine. Vjerojatno je tada i povijesna parcela 1569 podijeljena na južnu s brojem 1569/1 te izduženu, sjevernu s brojem 1569/2.



Suvremena katastraska karta prema "staroj izmjeri" (lijevo) i današnji zračni snimak na kojem su jasno vidljive dogradnje i nadogradnje jugozapadnog bloka uz nekadašnju općinsku ulicu (desno)

3.2. ZAKLJUČAK O PROVEDENIM ISTRAŽIVANJIMA S PRIJEDLOGOM DALJNJEG POSTUPANJA

Temeljem provedenih istraživanja može se konstatirati da na čitavoj istraživanoj površini do maksimalne dubine od 2,83 m od a.b. ploče do pojave matične žive stijene, na koti +20,25 m n.m., ne postoji intaktan, arheološki relevantan stratum već se radi o recentnom nasipu građevinskog šuta druge polovine 20. stoljeća te disturbiranom nasipu tamne zemlje nastalom nakon rušenja zida SJ 005. Kao nova potpora ovom nasipu prema istoku i nekadašnjoj općinskoj, a današnjoj Ulici maestra Đela Jusića, koja se pruža u pravcu sjever - jug, kao posljednji, dakle posve recentan, podignut je tzv. suhozid (SJ 002) osim, naravno, izgradnje skladišta za mlijeko 1964. godine. Na ovu konstataciju ukazuju i sporadični spolirani fragmenti arhitektonskih elemenata u njegovoj strukturi. Jedini do sada intaktan stratum je prirodna geološka podloga i matična litica na kojoj je prigradski prostor nastao (SJ 010 i SJ 011).

Zid označen kao SJ 005 s temeljnim proširenjem (SJ 009) je izgrađen na prirodnoj podlozi te nikakva starija arhitektura niti materijalna artefaktura u prostoru istraživanja nije ustanovljena. U kontektnoj zoni zapadnog plašta i njegove grubo obrađene temeljne stope nisu uočeni nikakvi tragovi podnice koja bi ukazivala na postojanje zatvorenog ambijenta tj. građevine kojoj bi ovaj zid pripadao, odnosno kojoj bi predstavljao istočnu granicu. Time zapravo arheološka istraživanja potvrđuju austrijski katastarski snimak, koji pak ukazuje na njegovu soliternost,

kao ogradnog zida, tada jedinstvene zemljišne čestice 1569, prema zapadu i sjeveru. Sretna je okolnost da ostaci ovog zida nisu oštećeni neovlaštenim strojnim radovima.

Tzv. suhozid (SJ 002) nesumnjivo je limitacijskog i sporno ambijentalnog karaktera. S obzirom da je ovaj zid, nakon provedenih istraživanja, samo privremeno učvršćen i prijeto mu rušenje, potrebno ga je što hitnije jednostavno ručno demontirati te deponirati na osigurani prostor u neposrednoj blizini.

Nema potrebe za označavanjem kamenih jedinica jer se radi o akcidentalnom rekonponiranju, načinom na koji je zapravo i nastao. Uočeni spoliarij u njegovoj strukturi treba konzervatorski pregledati i dokumentirati. Ukoliko posjeduje svojstvo kulturnog dobra epigrafskog ili likovnog karaktera treba ga izolirati, a ukoliko ne posjeduje ponovno rekonponirati u suhozid kao argument u kamenu, iz vremenu njegovog nastanka.



Geotekstilom zaštićeni nalazi i privremena zaštita "shozida" od urušavanja

Nakon demontiranja toga zida potrebno je pažljivo istražiti i konzervatorski dokumentirati nastavak i trasu kamenog popločenja (SJ 006) ispod zida jer se radi o pločniku izvorne komunikacije prema crkvi. Prilikom ponovnog podizanja zida potrebno je popločenje trase prethodno zaštititi folijom da se izbjegne izravni kontakt veziva i zida sa starim pločnikom.

Ukoliko zatečena elektroinstalacijska kutija treba biti na istoj poziciji u zidu, dopušta se, iz razloga njegove potpune sigurnosti, koristiti ljepilo za kamen te pokrov prema pravilima struke.

Ukoliko se stručna služba Konzervatorskog odjela u Dubrovniku odluči za stav da ovaj tzv. suhozid ne posjeduje svojstvo kulturnog dobra, obzirom na recentno uvođenje pseudo ruralne gradnje u neposredni prigradski ambijent gotovo u potpunosti urbanih karakteristika, moguća su i slobodnija rješenja ovog ogradnog poteza.

4. LITERATURA, DOKUMENTI I PLANOVI

- Beritić, L. Ubikacija nestalih građevinskih spomenika u Dubrovniku, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 10, Split, 1956., str. 15-83
- Fisković, C. Starokršćanski ulomci iz Dubrovnika, Starinar n.s. 9-10, Split, 1958.-1959.
- Jeremić, R.; Tadić, J. Prilozi za istoriju zdravstvene kulture starog Dubrovnika, sv. II, Beograd, 1938.
- Lučić, J. Vlastela kao zemljovlasnici u okolini Dubrovnika (Astoreji) do 1366. godine, poseban otisak iz broja 1/1966 Istorijskog glasnika
- Lučić, J. Prošlost dubrovačke Astoreje, Župe, Šumeta, Rijeke, Zatona, Gruža i okolice grada do 1366., Dubrovnik, 1970.
- *** Dubrovnik sa starih razglednica, Dubrovnik, 1989.

Državni arhiv u Splitu

Arhiv mapa, katastarska karta iz 1837. godine

Osterreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv u Beču

Karta iz 1872. godine, sign. Inland C III./ Ragusa Nr. 1a

2. *TERENSKI DNEVNIK*

LOKALITET U ULICI MAESTRA ĐELA JUSIĆA U DUBROVNIKU, 2020.

ARHEOLOŠKO ISTRAŽIVANJE NA LOKALITETU U ULICI MAESTRA ĐELA JUSIĆA br. 34, k.č. 1569/1 k.o. Dubrovnik

VODITELJI DNEVNIKA:

Nino Novak, dipl. arholog
mr. Matija Makarun, dipl. arheolog

29. veljače 2020. - SUBOTA

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: sunčano

Stručna ekipa: Nino Novak, Matija Makarun, Jelica Peković, Luka Peković

Radnici: 3 radnika

Upoznavanje s lokacijom i ljudima.

Prisutani su: predstavnik Investitora Mirko Obrvan i predstavnik Izvođača radova Ilija

Lokalitet se nalazi uz zapadni potez prigradskog povijesnog prilaza koji vodi prema pročelju crkve sv. Lazara koja je izgrađena uz istočni potez iste ulice, dvadesetak metara sjevernije.

Izvršeno je fotodokumentiranje zatečenog stanja gradilišta na kojemu su započeli pripremni građevinski radovi uklanjanja dijelova recentnih zidova i dijela a.b. stubišta ranije građevine iz 1964. godine (ex mljekara) te dijela ogradnog zida prema ulici na istoku uz koji je otkrivena ranija struktura, temeljem čega su građevinski radovi u cjelosti zaustavljeni.

Ustanovljeno je da se arheološka istraživanja, koja bi mogla pružiti relevantne podatke, mogu provesti u koridoru od cca 2,8 metra širine (istok-zapad) i oko 8,5 metara dužine prema sjeveru, na prostoru između kamenog recentnog ogradnog kamenog zida koji određuje zapadni potez Hvarske ulice i zatečenih ostataka betonskog zida koji je zapravo istočno pročelje recentne građevine (ex mljekara), a koja je predmetom rekonstrukcije. Radovi su bez arheološkog nadzora započeli na južnom dijelu ovoga koridora. Nakon uklanjanja ogradnog kamenog zida parcele ukazali su se skromni ostaci nesumnjivo starijeg ogradnog zida uz ulicu, gotovo istog smjera kao što je i pružanje recentnog, tek djelomice uklonjenog (4,2 m). Stariji zid je izmaknut cca 0,5 m prema zapadu što je ulicu činilo znatno širom i što može biti značajni detalj prigrada. Struktura ovog starijeg zida, širine od cca 60 cm. je vanjska oplata od uslojenih priklesanih kvadara slobodnih dimenzija, a jezgru zida tvori lomljenac povezan u masi svijetlog, vapnenog morta. Na neznatno nižoj razini, 5–8 cm od današnjeg betonskog, recentnog poda ulice, ustanovljeni su ostaci njenog izvornog kvalitetnog kamenog opođenja od nepravilnih kvadara koji su povezani, kako se zasada čini, širokom razmaknutom fugom.

Nakon preuzimanja arheološkog nadzora, fotodokumentiranja i tehničke obrade zatečene situacije, temeljito je pregledan strojno iskopani materijal. Izdane su detaljne upute o načinu rada i ponašanja na lokalitetu, te se pristupilo njegovom čišćenju, odnosno pripremi za vršenje arheoloških istraživanja.

Tijekom radova razina lokaliteta u slijedu prema sjeveru je spuštena ručnim iskopom na ukupnoj površini istraživanja od razine probijene a.b. ploče zatečenog podesta stubišta za osamdeset cm.

2.ožujka 2020. - Ponedjeljak

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: oblačno

Radnici: 3 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak, Matija Makarun

Ručnim iskopom razina je spuštena na 1,3 m od kote probijene a.b. ploče zatečenog podesta stubišta. U stratumu tamne zemlje i humusa (poljoprivreda) ustanovljeni su posve minijaturni fragmenti fajanse i rasutih koščica bez karaktera organiziranog ukopa ili na bilo koji način organiziranog ukopišta.

3.ožujka 2020. - Utorak

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: oblačno

Radnici: 3 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak, Matija Makarun

Razina iskopa na lokalitetu je spuštena ručnim iskopom na 1,8 m od kote a.b. ploče zatečenog podesta stubišta. Do te dubine stratigrafska je situacija identična onoj od prethodnog dana; dakle u stratumu tamne zemlje ustanovljeni su posve sitni, amorfni fragmenti fajanse i sporadično rasute sitne kost bez karaktera organiziranog ukopa ili na bilo koji način organiziranog ukopišta.

4. ožujka 2020. - Srijeda

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: oblačno

Radnici: 3 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak, Matija Makarun

Ručnim iskopom je spuštena razina iskopa za narednih 0,5 m tj. na 2,3 m dubine od kote a.b. ploče zatečenog podesta stubišta. Izvršeno je fino, obostrano čišćenje starijeg zida (A) i njegovog tjemena. Ovaj zid nije oštećen strojnim iskopom, bez ovlaštenja, zahvaljujući pravovremenoj intervenciji stručnjaka službe zaštite kulturne baštine Konzervatorskog odjela u Dubrovniku.

Potkraj radnog vremena došlo je do verbalne konflagracije sa gospođom Anom B. koja je tvrdila da je čitav prostor istraživanja i projektirane zgrade zapravo u njenom vlasništvu?! Do sličnih intervencija i komentara dolazilo je i prethodnih dana od strane jednog od susjeda, gospodina N. Klečka, koji je nastojao protumačiti povijesnu situaciju temeljem njemu poznatih podataka. Dogovoreno je da se, do razjašnjenja svih problema, na kratko zaustave istraživanja te su se nalazi zaštitili geotekstilom.

9. ožujka 2020. - PONEĐJELJAK

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: sunčano

Radnici: 3 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak

Voditelj istraživanja obavio je radni dogovor sa kolegicom Martom Perkić u uredu Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Nakon toga i razgovor s predstavnikom Investitora, Mirkom Obrvanom te predstavnikom Izvođača, Ilijom. Na lokalitetu je tijekom nastavka radova obavljen razgovor s gđom. Anom koja ne osporava provedbu arheoloških istraživanja, dok su njene primjedbe uglavnom zemljišno-imovinske tj. pravne prirode. Također je tijekom dana na lokalitetu je uviđaj, slijedom prethodnog dogovora, obavila kolegica Marta Perkić iz Konzervatorskog Odjela u Dubrovniku, koja je ponovni posjet lokalitetu najavila i za sutrašnji radni dan.

Nakon strojnog uklanjanja armirano betonske ploče, ručnim je iskopom, sekcija u pravcu sjever – jug dužine cca 180 cm spuštena na razinu od 1,5 m. Ustanovljen je produžetak ostataka povijesnog ("unutrašnjeg") zida prema sjeveru s blagim zapadnim otklonom i temeljnim proširenjem. Stratigrafski je izostao stratum građevinskog štuta u korist sloja tamnije zemlje.

10. ožujka 2020. - UTORAK

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: sunčano

Radnici: 3 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak

Nastavljeni su arheološki radovi na sekciji započetoj u ponedjeljak. Radovi su se proveli isključivo ručnim iskopom bez pomoći stroja koji je bio pokvaren. Tek potkraj dana, nakon popravka stroja, moglo se podignuti iskopanu zemlju s dubine veće od 2 metra. Ukupna dubina iskopa postignuta na čitavom dosadašnjem prostoru istraživanja zaustavljena je na 2,3 m od kontrolnog repera armirano betone ploče. Posljednjih pola metra iskopa odvijalo se u stratigrafski novom sloju. Naime, nakon sloja tamne zemlje bez nalaza koji bi mogli imati svojstvo kulturnog dobra, ukazao se sloj sterilne zemlje izmješane sa sitnim kamenčićima što je zapravo prirodna geološka stratigrafija. Stoga je začudan posve izolirani nalaz čahure ispaljenog metka vatrenog oružja iz polovice 20. stoljeća, na dubini od preko 2 m. Očišćen je zid „A“ i pločnik ("kaldrma") povijesne ulice. Nakon fotografiranja je pažljivo izvađen jedan kamen opođenja te je, nakon fotografiranja i mjerenja, ponovo položen na izvorno mjesto. Time je ustanovljeno da su kameni elementi, deb. 12 cm, složeni na poravnati sloj pjeska i zemlje te međusobno po bokovima spojeni, danas već uglavnom pohabanom, svijetlom vapnenom žbukom.

11. ožujka 2020. - SRIUEDA

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: sunčano

Radnici: 3 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak

Istraživanja su nastavljena na krajnjem sjeveroistočnom dijelu, u širini 2,7 m od betonskog zida recentne građevine na zapadu do istočnog suhozida, tako da je toga dana ukupno istražena površina 5,4 m².

Stratigrafska situacija otvorenog presjeka na sjeveru ukazuje na tanak sloj crnog humusa, zatim sloj tamne zemlje s fragmentima materijalne artefakture koja ne posjeduje svojstva pokretnog kulturnog dobra, te sloj sterilne zemlje crvenice. Istraživanja su obavljena tehnički rutinski, ručnim iskopom do razine tjemena zida, a zatim obostrano uz zid. S istočne je strane očekivano ustanovljeno podno opločenje koje je pratilo zid i u prethodnim sekcijama. Istraživanja su ustanovila razinu temeljne stope zida te su potvrdila da je ovaj zid, kao i u prethodnim sekcijama, temeljen upravo u sterilnom sloju zemlje crvenice. Izvršeno je fino čišćenje kaldrme i tjemena zida, mjerenje i fotodokumentiranje lokaliteta. Očevid je obavila kolegica Marta Perkić iz Konzervatorskog odjela u Dubrovniku.

12. ožujka 2020. - ČETVRTAK

Radno vrijeme: 8 - 17 h

Vrijeme: sunčano

Radnici: 3 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak, Jelica Peković, Luka Peković

Ručno je uklonjen sloj nasipa tamne zemlje uz istočno lice zida "A", sve do posve derutnog suhozida. Nakon trosatnog posla, otvoren je čitav istočni koridor uz taj zid u širini od cca 30 cm, koliko je dopuštala neposredna blizina suhozida. Ovaj suhozid prijeti potpunim raspadom. Uz zid "A" ustanovljeno je očekivano opločenje povijesne ulice koje je detaljno očišćeno i dokumentirano. Istraživanja su nastavljena na zapadnoj strani zida "A", kroz sloj tamne zemlje, ispod kojega je stratum crvenice.

Nakon očevida, koji je na obavila kolegica Marta Perkić, otvorena je još jedna dubinska sonda u već iskopanom sloju crvenice. U dnu potpuno sterilne sonde bez materijalne artefakture, ustavljena je matična stijena, čime su istraživanja pri kraju. Istraživanja krajnjeg pružanja zida "A" prema jugu pokazala su da je armirano betonski zid građevine iz 1964. godine, natkrio južni ugao povijesnog zida "A". Ovaj je detalj zida, ukoliko je uopće očuvan, moguće ustanoviti tek pomnim arheološko konzervatorskim nadzorom prilikom rušenja južnog betonskog zida i armirano betonske ploče te skidanjem nasipa nad kojim je izvedena. Konačno je izvršeno snimanje istraženog lokaliteta tatalnom stanicom te grafičko i foto dokumentiranje.

13. ožujka 2019. - PETAK

Radno vrijeme: 9 - 15 h

Vrijeme: sunčano

Radnici: 3-4 radnika

Stručna ekipa: Nino Novak, Jelica Peković, Luka Peković

Tijekom jutra, prema napatku stručnjaka službe Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, obavljeno je konsolidiranje tj. fizičko učvršćivanje posve derutnih ostataka suhozida „B“ u kojega je interpoliranstrujni ormar za više stambeno-poslovnih okolnih građevina. Postavljena je privremena i kratkoročna zaštita drvenom građom (daske i gredice) od neposrednog urušavanja zida i mogućeg oštećenja strujnog ormara pod naponom, a što bi moglo dovesti u opasnost prolaznike i lokalno susjedstvo. Također su, zbog svake eventualnosti, nastavljena istraživanja na dubinskoj sondi u pravcu juga do njene ukupne dužine od 2 metra. Sonda je i u ovom opsegu posve sterilna tj. otkriveni sloj je zemlja crvenica pomješana sa sitnim kamenom kao matična prirodna podloga.

Izvršeno je finalno mjerenje i fotodokumentiranje, a nalazi su zaštićeni geotekstilom.

3. FOTODOKUMENTACIJA

3.1. FORMULARI

FOTODOKUMENTACIJA				
LOKALITET: Ulica maestra Đela Jusića br. 34 u Dubrovniku, k. č. 1569/1 k.o. Dubrovnik, 2020.				
Foto br.	Sonda	Smjer	Opis	Datum
1		Jl-SZ	Zatečeno stanje prije početka istraživanja	29. 02. 2020.
2		J-S	Ručni otkop šuta (SJ 003) oko zatečenog povijesnog zida SJ 005 i popločenja SJ 006	29. 02. 2020.
3		S-J	Snižavanje razine južnog dijela lokaliteta	02. 03. 2020.
4		Z-I	Očišćeni zid SJ 005, otkriveno temeljno proširenje južnog dijela zida SJ 009	03. 03. 2020.
5		Jl-SZ	Geotekstilom zaštićeni lokalitet zbog privremenog prekida istraživanja	04. 03. 2020.
6		JZ-SI	Početak istraživanja sjevernog dijela lokaliteta	09. 03. 2020.
7		J-S	Presjek slojeva sjevernog dijela lokaliteta - SJ 004, SJ 008 sa zidom SJ 005 i tzv. "suhozidom" (SJ 002)	09. 03. 2020.
8		J-S	Sloj sterilne crvenice SJ 010 na kojem je podignuto temeljno proširenje SJ 009 zida SJ 005	10. 03. 2020.
9		J-S	Privremeno uklonjen kamen uličnog popločenja SJ 006 - ustanovljena podloga od pijeska i zemlje SJ 007	10. 03. 2020.
10		J-S	Presjek slojeva sjevernog dijela lokaliteta - SJ 004, SJ 008 do sloja sterilne crvenice SJ 010	10. 03. 2020.
11		J-S	Istraživanje krajnjeg sjeveroistočnog dijela lokaliteta	11. 03. 2020.
12		JZ-SI	Detalj zapadnog poteza zida SJ 005 s temeljnim proširenjem SJ 009	12. 03. 2020.
13		Jl-SZ	Otvaranje dubinske sonde na sjeverozapadnom dijelu	12. 03. 2020.
14		S-J	Sjeverni dio zida SJ 005 i popločenja SJ 006	12. 03. 2020.
15		S-J	Vrh matične litice - SJ 011, otkriven u dubinskoj sondi	12. 03. 2020.
16		I-Z	Betonska struktura (SJ 001), koja natkriva povijesni zid (SJ 005)	12. 03. 2020.
17		Z-I	Dubinska sonda u sloju sterilne crvenice (SJ 010), zidom SJ 005 s temeljnim proširenjem (SJ 009) i privremenom zaštitom "suhozida" (SJ 002)	13. 03. 2020.
18		Jl-SZ	Geotekstilom zaštićeni nalazi i privremena zaštita "suhozida"	13. 03. 2020.
19		Z-I	Zračni snimak istraženog i zaštićenog lokaliteta	13. 03. 2020.
20		J-S	Zračni snimak lokaliteta unutar prigradskog bloka	13. 03. 2020.

3.2. FOTOGRAFIJE

1.



2.



3.



4.



5.



6.



7.



8.



9.



10.



11.



12.



13.



14.



15.



16.



17.



18.



19.



20.



4. POPIS STRATIGRAFSKIH JEDINICA S OPISIMA

Voditelj	Nino Novak	list	1
----------	------------	------	---

Oznaka SJ	Vrsta SJ	Sonda	Opis SJ	Oznaku dao	Datum
SJ 001	recentne betonske strukture		ostatak betonskog vanjskog stubišta s podestom, ostaci betonske ploče deb. cca 8 cm	N. Novak	28.02.2020.
SJ 002	zidna struktura		recentni ogradni zid od priklesanog kamena s kamenim spolijama koje bi mogle pripadati ranijim građevinama, dijelom izveden kao "suhozid" s djelomičnim ispunama od produžnog morta kojim je premazana i gornja površina	N. Novak	28.02.2020.
SJ 003	sloj		recentni građevinski šut	N. Novak	28.02.2020.
SJ 004	sloj		recentni sloj crne vrtnje zemlje	N. Novak	28.02.2020.
SJ 005	zidna struktura		dvostrani kameni zid s ispunom od lomljenog kamena u vapnenom mortu	N. Novak	03.03.2020.
SJ 006	sloj		povijesno ulično popločenje grubim kamenim blokovima ("kaldrma")	N. Novak	03.03.2020.
SJ 007	sloj		poravnati sloj pijeska i zemlje za polaganje kamenih blokova uličnog popločenja	N. Novak	10.03.2020.
SJ 008	sloj		tamno smeđa zemlja sa sporadičnim sitnim fragmentima keramike, stakla i kostiju	N. Novak	10.03.2020.
SJ 009	temeljna struktura		temeljno proširenje od priklesanog i lomljenog kamena u vapnenom mortu	N. Novak	10.03.2020.
SJ 010	sloj		sterilna crvenica izmješana sa sitnim kamenčićima	N. Novak	10.03.2020.
SJ 011	sloj		matična stijena (živac)	N. Novak	12.03.2020.

5. POKRETNNA ARHEOLOŠKA GRAĐA

5.1. POKRETNI NALAZI

POKRETNI NALAZI

Lokalitet: Ulica maestra Đela Jusića br. 34 u Dubrovniku, k. č. 1569/1 k.o. Dubrovnik 2020.

R.br.	opis	sonda	SJ	vrsta	foto br.	datum
1	fragment keramičke posude		SJ 021	keramika	1 i 2	02. 03. 2020.
2	fragment keramičke posude		SJ 021	keramika	3 i 4	02. 03. 2020.
3	staklena bočica		SJ 021	staklo	5 i 6	11. 03. 2020.
4	fragment staklene boce		SJ 021	staklo	7 i 8	11. 03. 2020.
5	čahura ispaljenog metka		SJ 021	metal	9	10. 03. 2020.

1.



2.



3.



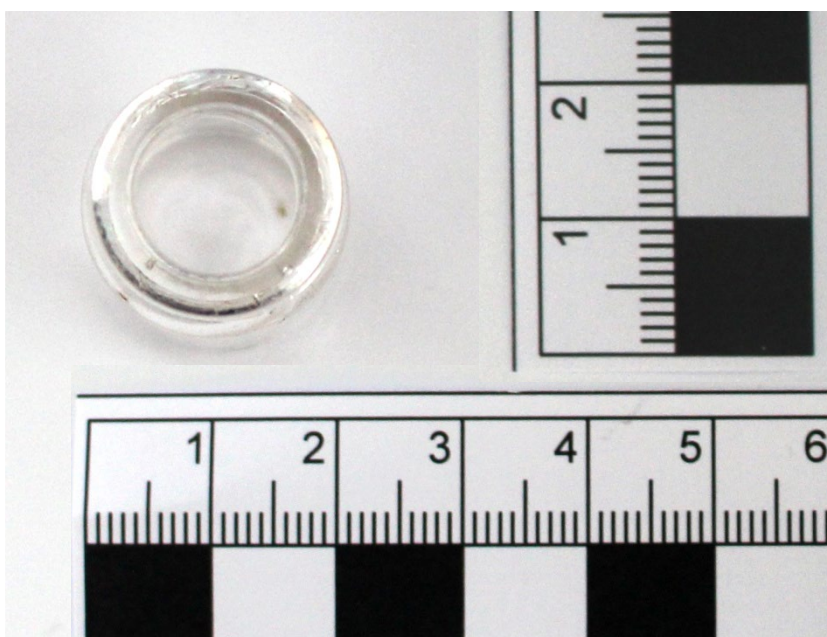
4.



5.



6.



7.



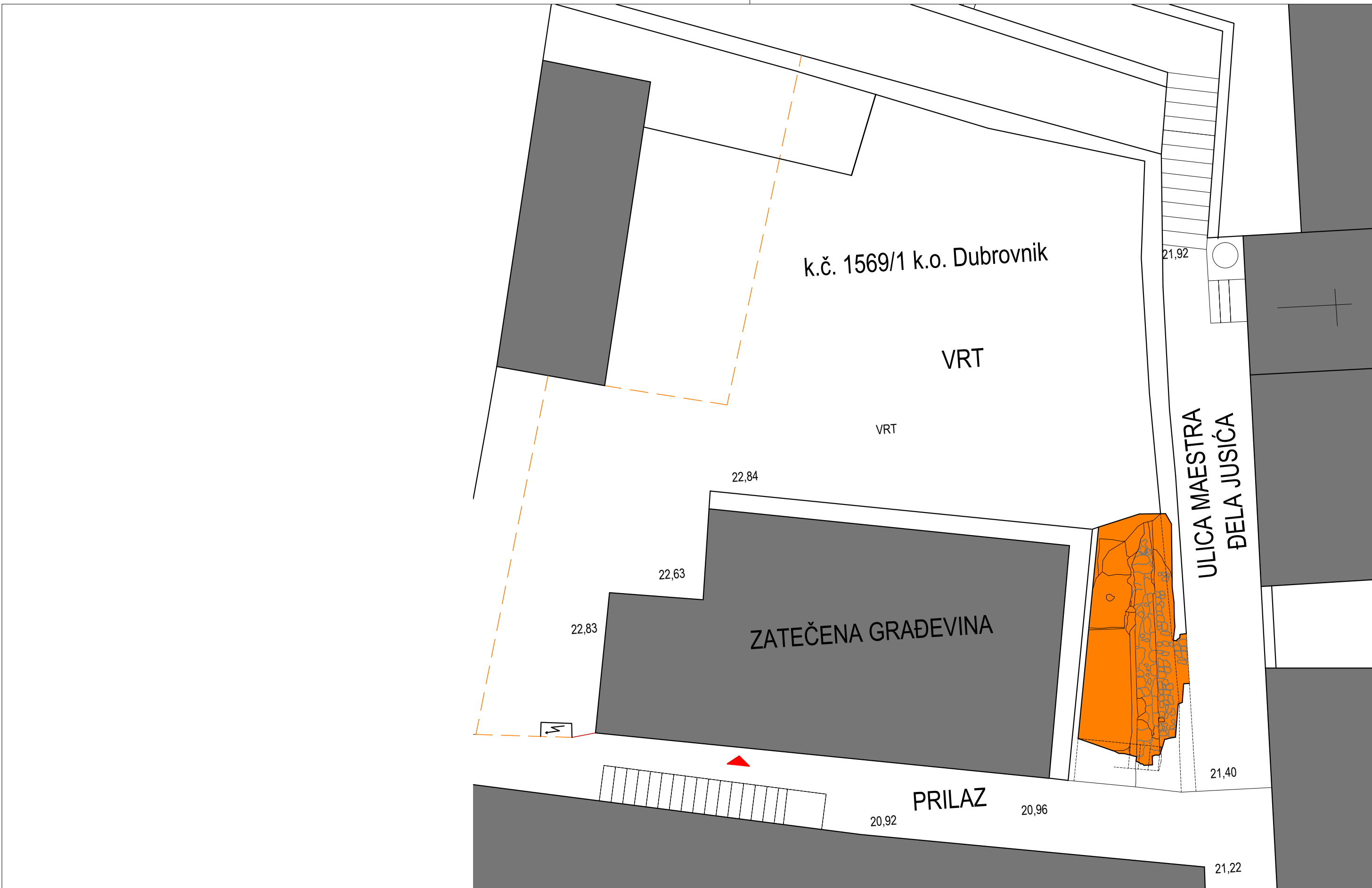
8.



9.

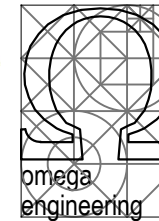


6. TEHNIČKA DOKUMENTACIJA



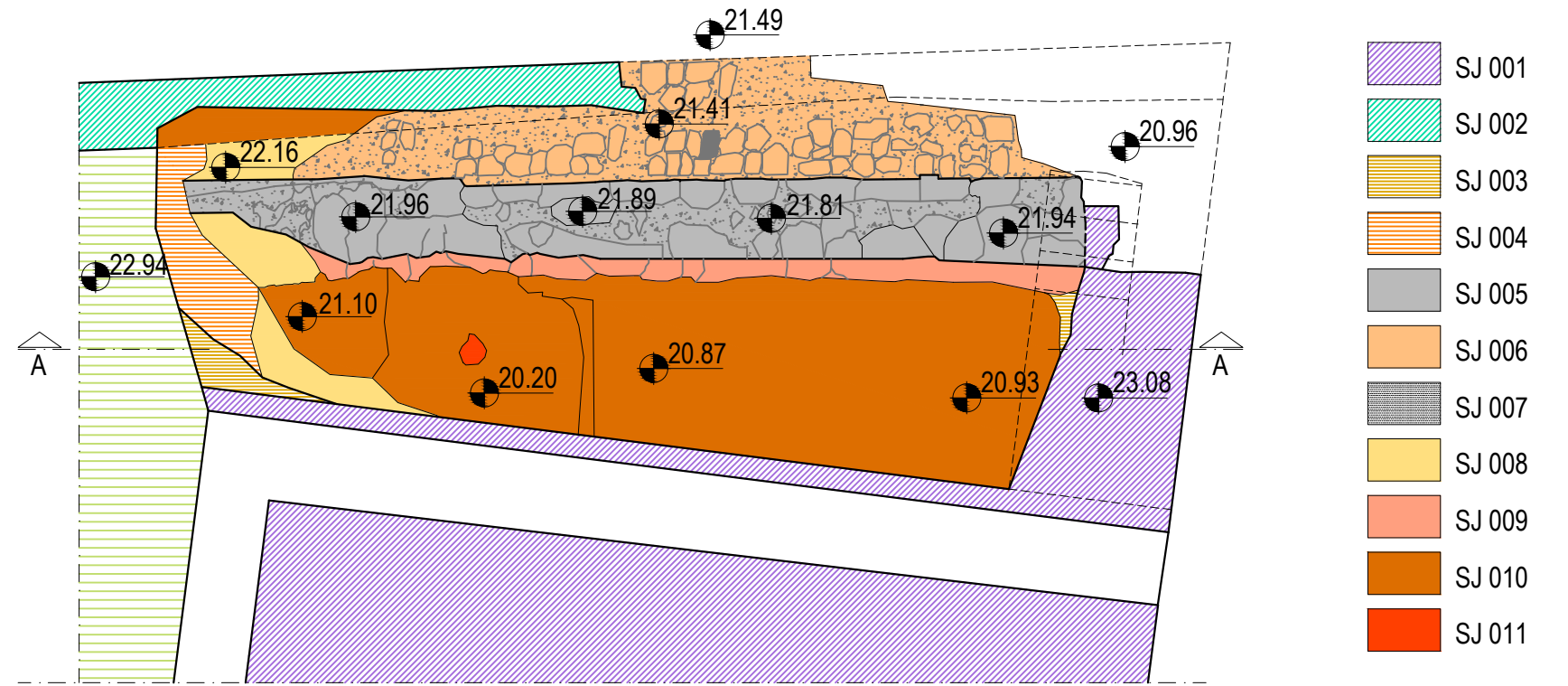
JELICA PEKOVIĆ
 dipl. ing. arh.
 Ovlaštena arhitektica
 A 1827

[Handwritten signature]

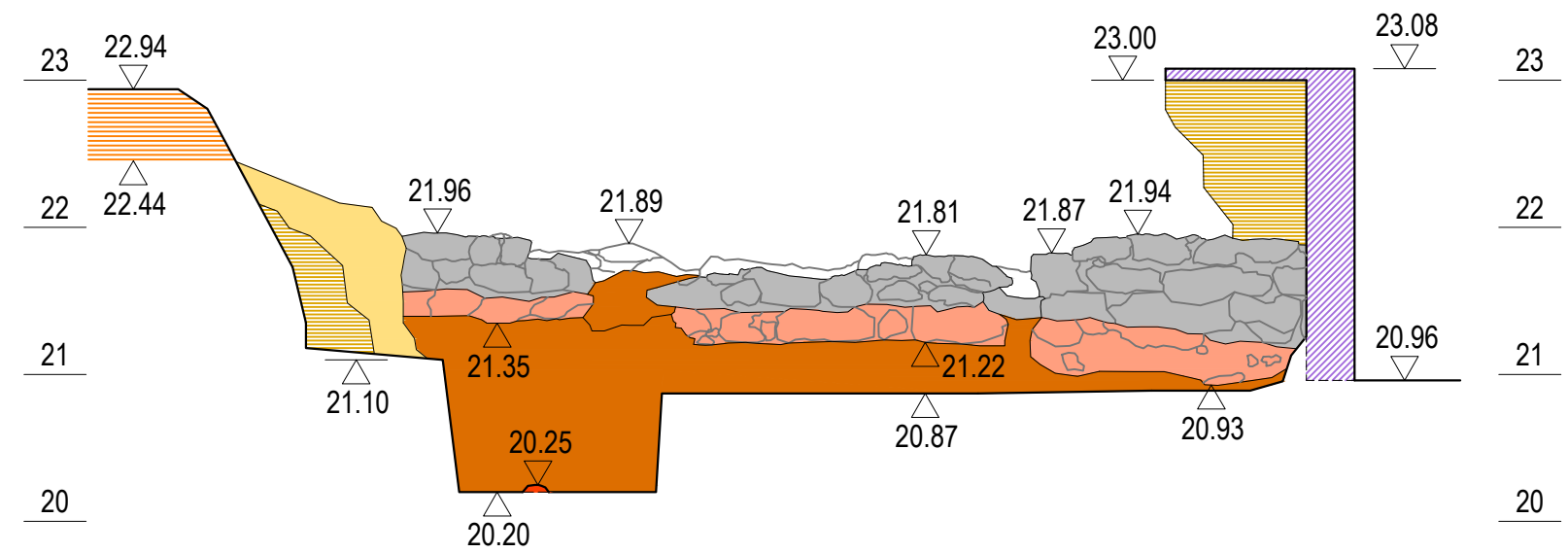


VODITELJ PROJEKTA: JELICA PEKOVIĆ, dipl.ing.arh.	INVESTITOR: IN TREND d.o.o., Sv. Dominika 3, 20 000 Dubrovnik	MJERILO: 1:100
ARHEOLOG: NINO NOVAK, dipl.arheolog	LOKALITET U ULICI MAESTRA ĆELA JUSIĆA br. 34 U DUBROVNIKU, k.č.zem. 1569/1, k.o. Dubrovnik	
SURADNICI: LUKA PEKOVIĆ, dipl.ing.arh. ANA BLAGUS mag.ing.arch.	ARHITEKTONSKI SNIMAK: ARHEOLOŠKO ISTRAŽIVANJE	ožujak, 2020.
	NACRT: SITUACIJA	LIST: 1

TLOCRT

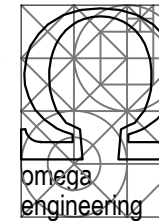


PRESJEK A-A



JELICA PEKOVIĆ
dipl. ing. arh.
OVLASŢENA ARHITEKTICA
A 1827

[Signature]



VODITELJ PROJEKTA: JELICA PEKOVIĆ, dipl.ing.arh.	INVESTITOR: IN TREND d.o.o., Sv. Dominika 3, 20 000 Dubrovnik	MJERILO: 1:50
ARHEOLOG: NINO NOVAK, dipl.arheolog	LOKALITET U ULICI MAESTRA BELA JUSIĆA br. 34 U DUBROVNIKU, k.č.zem. 1569/1, k.o. Dubrovnik	
SURADNICI: LUKA PEKOVIĆ, dipl.ing.arh. ANA BLAGUS mag.ing.arch.	ARHITEKTONSKI SNIMAK: ARHEOLOŠKO ISTRAŽIVANJE	ožujak, 2020.
	NACRT: TLOCRT I PRESJEK A-A	LIST: 2